

ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים,
את המאור הגדול לממשלת היום ואת
המאור הקטן לממשלת הלילה (א טז)

(מז) ופרש"י המאורות הגדולים שוים נבראו
ונתמעטה הלבנה על שקטרגה
ואמרה א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר
אחד עכ"ל ואת הכוכבים על ידי שמיעט את
הלבנה הרבה צבאיה להפיס דעתה עכ"ל.

ועיין חולין ס' כל הדברים, ואמרינן שם
זיל ליקרו צדיקי בשמיך יעקב הקטן
שמואל הקטן דוד הקטן היינו שאמר לה
שיצא התקון שלך ע"י שילמדו ממך דלא טוב
הגאות והתרברבות, שהרי אתה שקטרגה זהו
גרם לך שתתמעט, וילמדו ממך מה גודל מדת
הענוה, ולכן הצדיקים יקראו את עצמם הקטן.
היינו שמקטינים עצמם וא"כ יצא ממך קידוה"ש
שילמדו הצדיקים ממך, וכשם שאתה המעטת
א"ע כמו"כ הם יקטינו א"ע כן יש לפרש,
דהלבנה טענה דע"י שאמעט עצמי א"כ יחסר
לי עבודתי עבודת ה', ועל זה אמר לה שיצא
מזה תיקון גדול על ירך וכנ"ל.

ועי"ש היא אמרה לפניו רבש"ע הואיל
ואמרת לפניך דבר הגון אמעט
את עצמי, היינו כנ"ל דלמה אפחית מעבודתי,
אמר לה לכי ומשול ביום ובלילה, היינו דע"י
שאת הקטן תוכל להיות גם כן ביום יתרבה
עבודתך, אמרה לי שרגא בטיהרא מאי אהני,
היינו דזהו עדיין אינו מספיק לי בעבודתי,
דביום זה אינו עבודה גדולה דנהי דאהני
לענין השפעת כח בארץ לשאר דברים אבל
לענין להאיר מאי אהני, א"ל זיל לימנו בכ
ישראל ימים ושנים, היינו שיצא ממך עבודה
שימנו על ירך ימים ושנים, וע"י טענה דג"כ
בחמה ימנו התקופות, ונמצא שחסר לי עדיין
העבודה, וע"י אמר לה שיתוסף לך עבודה
שיקרו צדיקי בשמיך היינו שידעו מעלת
הענוה ויקראו הקטן, וכמו שפרשנו לעיל, אבל
הלבנה עדיין לא נתפייסה, וע"י אמר הקב"ה

הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח וכו' ע"כ,
יש לפרש כך כנ"ל שאמר לה שיצא עוד
לימוד לכל העולם מזה שלא למעט את חבירו,
שהרי הקב"ה אמר להביא כפרה ע"י שמיעט,
וא"כ יצא לך עבודה רבה על ירך, ע"י שיצא
לנו לימוד נורא דאע"פ שהמיעוט הי' בצדק
שהרי בא זה ע"י שעשתה שלא כהוגן וטענה
שא"א לשני מלכים וכו' והלא מכיון שהקב"ה
בראם כך א"כ זהו טוב בעצם, דמי יאמר
לה שזהו שני מלכים תאמר שזהו שני עבדים
שאפשר להם להשתמש בשירות אחד, וא"כ
היא הוכרחה למעט א"ע ע"י זה שקטרגה
עצמה, והיא עצמה גרמה לה המעיטה, ומ"מ
מכיון שסו"ס מיעט אותה הקב"ה והיא
נצטערה על כך אע"פ שהיא אשמה בדבר
ואעפ"כ רוצה הקב"ה שיעשו כפרה עבורו
שמיעט, זהו לימוד נורא לנו שנכבד חבירו ולא
למעט אותו, וזהו כבר זכות גדול ללבנה
ע"י שילמדו מזה ובוזה כבר נתפייסה שיצא
עבודה גדולה על ידה.

(מח) איברא דאינו מבואר האיך אנו עושין
כפרה עבור הקב"ה, ולפי הנ"ל
הכונה שע"י שיצא לימוד לכלל ישראל מזה
שאפילו על הלא יודעין שחטא צריכין כפרה,
דזהו שעיר של ר"ח בא לכפר על לא יודעין
שלו שחטא, מזה כבר יצא עבודה גדולה ע"י
הלבנה וממילא זהו כפרה ופיוס לה, דממילא
נמצא שלא יצא גירעון ומיעוט ללבנה ע"י
המיעוט, שהרי יצא תיקון גדול ע"י המעיטה,
שהרי הקב"ה דאג ועשה כמה פיוסין לפייסה
אע"פ שבצדק עשה וקו"ח לנו שבאמת חטאנו
אפילו לא ידעו מ"מ צריכים הם כפרה.

אבל אין לומר דיש כאן טענה על המיעוט,
דהלא הי' יכול הי' לעשות החמה יותר
גדולה, ולמה המעיטה, שהרי ג"כ אם הי'
מגדיל החמה יותר גם כן לא היו משתמשין
בכתר אחד, ולהכי הוצרכה הכפרה, על
שמיעט, דזה אינו דמסתמא לא הי' אפשר

קטן מאוד,
ע"י, כבר
לקים שיגיע
ילו הפשוט,
צוה באמת
ל: הבראה

טען שכולו
ים והצדקות
זו ופניותיו
מלא גאוה
של האמת,
אדם משפיל
א"כ החסד
הוא לשם
וקטטה שלו
ה' זו היא
ז' והרג את
זפני שהביא
ר על בני,
ים שמותר
צריכים נמי
לעבוד ה'
ר, ב' לילך
לש"ש, ואז
הכל, אבל
שהשליכו
צמת, היינו
עצמו ולא
ישיג האמת
את שעונוהו
ז"ל דתורה
בוה למקום
רק למקום
לכל תהי'
האמת וזהו
ליכו לארץ
מת ששייד
ים, ודוחק.

זה, שהרי לא יכלו לסבול יותר אור, ויותר חום, כי הכל עשה וברא ה' בגבול המתאים להם, וג"כ דוהו דין המקטרג שימעט את עצמו, דהרי השמש היתה נוחת לה זה וכיון שהירח קטרגה זהו דינה כך שתמעט עצמה.

מט) והנה מכיון שברא ה' שניהם שוין, א"כ לא ראה ה' שיש חיסרון של שני מלכים משתמשין בכתר אחד, וא"כ למה אמרה לפניו רבש"ע מפני שאמרת לפניך דבר הגון אמעית את עצמי, וקבל ה' טענתה ואמר לה לכי ומשול ביום ובלילה וכו' כמה פיוסים ולבסוף ג"כ הביאו עלי כפרה, הנה יש להסביר כזה דה' ראה ששייך לשני מלכים בכתר אחד דהלא שני עבדי ה' הם ואי"כ תחרות דשניהם באימה וביראה רצון קונם, וזהו מצד הבורא יתב, אבל מכיון שהלבנה הרגישה עצמה שלא בנוחיות היינו מצדה המקבל זהו גרם שאמר לכי ומיעטי עצמך, היינו דכיון שאינך מרוצה בכך אז העצה שתמעט אתה, לפי שאתה טוען כך ולא החמה אבל מ"מ מכיון שהי' כאן טענה מצד המקבל לכן פייס אותה בזה, דכ"כ גודל חסד ה' שרוצה שברואיו יהיו מרוצין, ונתן לה כמה מעלות למלאות החיסרון של המיעוט ונתן לה ג"כ הכוכבים להפיס דעתה, ומצינו שאמרו ז"ל דכולם נבראו בצביונם היינו שהסכימו כל הנבראים שיבראו בדמותם ובקומתם ורק הלבנה קטרגה אה"כ, ולשון קטרגה היינו שלא היתה מרוצה בזה מצדה מצד המקבל, אבל לא שהי' באמת חיסרון מצד הבורא דהי' זה תלוי בדעתה, ורק ע"י שקטרגה נעשה זנתה זה לחיסרון, ולכן השמש עמדה בגדלותה לפי ששמע חרפתו ולא השיב וכו' ז"ל הדעת זקנים עיי"ש.

ג) ועיי"ש בדעת זקנים, שיש גורסין ביוצר של שבת ראה והקטין צורת הלבנה, וה"פ ראה השי"ת שקטרגה והקטינה, ולאותן שגורסין ראה והקטין הפי' כך, ראה

השי"ת שעתידין האומות העולם לטעות אחר השמש ולעשותו עבודה זרה עמד ותקן צורת הלבנה להראותן שאין השמש אלוה שהרי יש שמש אחר הגון ונאה כמותו עכ"ל, וכן כתב בעה"ט מאר"ת חסר (וי"ו) שלא נברא להאיר אלא השמש, וירח לא נברא אלא כדי שלא יעבדו לחמה אב תהי' יחידי עכ"ל, ולפי"ז יבואר דלכן נבראו שניהם שוים בכדי שלא יטעו, ויראו שיש שמש אחר הגון ונאה כמותו, ורק מכיון שקטרגה הלבנה נתמעטה, ולפי"ז יש טענה שלא דאגה הלבנה עבור כבוד ה', ורק על כבודה, ואולי שלא הבינה זה ששייך שבני אדם יעבדו לחמה היינו שלא הבינה ששייך ע"ז בעולם, ומ"מ רואין דבר נפלא מזה דאע"פ שמה שהיו שניהם שוין הי' זה נוגע לכבוד ה' ומ"מ מכיון שהלבנה נצטערה והרגישה בזה נאמר לה להתמעט אע"פ שכבוד ה' דורש להיפך שיהיו שוין.

נא) איברא דעצם הדבר צ"ב דהלא הלבנה אין לה אור מחמת עצמה והיא רק מקבלת אורה מן השמש, והוי אור חוזר, ואיך היו שניהם שוין, ודוחק לומר שכל הווייתה נשתנתה דלכאורה משמע שרק הכמות שלה נתקטנה, וג"כ אינו מובן דהלא הלבנה תכליתה בלילה, וא"כ א"א שיהי' אורם שזה, דא"כ לא יהי' הבדל בין יום ובין לילה והלא כתיב (י"ד) להבדיל בין היום ובין הלילה, והוא הלילה נברא למנוחה והיום למלאכה ולכן ביום הוצרך האורה של השמש, ולא בלילה שזיוק זה שלא יוכלו לישון לנוח ואיך נימא ששניהן היו שוים, וצ"ל דג"כ קודם המעיטה היתה הלבנה רק מקבלת אורה מן השמש וכמו עכשיו, ורק שהיתה גדולה כמו החמה בכמות, ואח"כ נתמעטה, והיו שוין בכמות ולא באיכות, ומ"מ מכיון שהיו בכמות שוין שוב זהו ראי' שאין השמש אלוה שהרי יש שמש אחר גדולה כמוה ונאה והגון כמותה, ועדיין צ"ב.

והנה (נב) **והנה** ישראל מונין ללבנה, ואנו מתפללין למלאות פגימת הלבנה שתהי' כאור החמה וכמו שהיתה קודם מיעוטה, אחר שתהי' אור החמה שבעתים כאור שבעת הימים, היינו שיחזיר לנו אור הגנוז, ועיין רמב"ן (י"ד) בזה, ובנ"י נמשלו ללבנה שתתחדש עצמה, וזהו שאומרים וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן (היינו ישראל) שהם עתידין להתחדש כמותה וכו' והיינו שזהו מסודות הבריאה שישאלו נמשלו ללבנה, ולכן אנו מבקשים למלאות פגימת הלבנה.

ועיין במ"ר כאן, שאמרו ז"ל דכמו שהלבנה מושלת בין ביום ובין בלילה כך ישראל יש להם עוה"ז ועוה"ב, אבל אומות העולם שנמשלו לחמה אין להם עוה"ב, דישאל יש להם כח ההתחדשות וכמו הלבנה ויכולים לחזור בתשובה להיות כמו קטן שנולד דמי, וזהו החודש הזה לכם שתוכלו להתחדש כהחודש הזה, וכבר כתבנו במקום אחר, דישאל נמשלו ללבנה ומונין ללבנה, דהם יודעין ומרגישין שאין להם אור של עצמו ורק כל אורו הוא בא מכח המשפיע תמיד עליהם היינו הקב"ה וזהו גדלותם ולכן יש להם נמי הכח להתחדש כולו מחדש, שהרי יודעים שבטובו מחדש בכל יום תמיד מע"ב, אבל אמה"ע הם נמשלו לחמה ומונין לו, היינו שחושבין שיש להם אור של עצמם ויש להם כח משלהם, ולכן מונין לחמה, שהם נמי צד אחד, אבל ישראל אינם צד כלל משלהם, ולכן צדיקים קוראין עצמן הקטן וכמו הלבנה שהיא קטנה ורק שמקבלת השפעתה מן החמה, ועי"ז הידיעה הם מחזיקין עצמן בקטנות, שיודעין שכל התורה והמעש"ט שלהם זהו נמי מכח ה' ולא מכוחם ולכן אינם מחזיקין טובה לעצמן, וכמו הכנור שמנגנין בו ומוציא קולות ערבים, אבל הכנור יודע שזהו מכח המנגן בתוכה ולא מכחה כלל.

והנה הלבנה קטרגה ואמרה שאין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, ומהו המלכות שלהם, איברא דג"כ בפסוק כתיב את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, וכן אומרים ביוצר של שבת להיות מושלים בקרב תבל, הנה עיין ספורנו (י"ח), ולמשול ביום ובלילה, לחדש היות בתחתונים וכו' עכ"ל הנה הכונה שיש להם כחות לחדש הכל בעולם, דמבלי השמש לא רק שהי' חסר האור, ורק שהי' חסר כל החיים, שהרי מבלי קרני השמש לא הי' צומח כלום, שכל הצמחים מקבלים כוחם מהשמש, וג"כ דמבלי השמש לא הי' מטר ורוח ועננים בעולם, דרק דע"י להט השמש ששואב מן הימים ונהרות האדים נעשה מזה ענני גשם, ומים העליונים שמלאים כל האויר של הרקיע ורק ע"י הך אדים בא הגשם, על כל הארץ, ורק ע"י להט השמש מתחמם האויר והאדים עולין למעלה ע"י שטבע החם קל הוא מן הקר ולכן האויר קחם עולה למעלה והקר למטה ועי"ז נתהוה הרוחות, וע"י האדים נעשים העננים, וע"י הרוח הם הולכים בכל הארץ להמטיר להיכן שנגזר כן, ונמצא שכל תנועת החיים באה מהשמש וכן בבעלי חיים יש להם חיות וכן מקרני השמש וכדכתיב שמש בכנפי מרפא, וכן הירח יש לו כחות משלה שע"י יצמיחו בלילה ועוד כמה וכמה פעולות הנודעות ובלתי נודעות, ולכן מקרי זה שהם מושלים בקרב תבל ולכן שייך לומר שאין שני מלכים משתמשין בכתר אחד, ולכן טעו הגויים אז שחשבו שהשמש אלוה, מפני שראו והבינו שכל החיים בא מכח השמש וכנ"ל, וחשבו להמסובב לסיבה ראשונה, או סתם דמפני שנמסרו להשמש כ"כ כחות חשבו שהוא נמי אלוה, וזה הי' ענין הע"ז של עובדי החמה וכוכבים, שהם ידעו והבינו כחות השמש והכוכבים מה שהם משפיעים בארץ, ועיין רמב"ן י"ח, ולמשול וכו' כי יש להם ממשלה בארץ בשנוייהם אשר יולידו בה וכו' עי"ש לשונו, וזהו כנ"ל.

עות אחר
זקן צורת
שהרי יש
וכן כתב
א' להאיר
כדי שלא
, ולפי"ז
כדי שלא
זה כמותו,
ה' ולפי"ז
כבוד ה',
ה ששייך
א הבינה
בר נפלא
ן הי' זה
; בצטערה
פ' שכבוד

לא הלבנה
זת עצמה
והוי אור
לומר שכל
יק הכמות
א' הלבנה
וורם שזה,
לילה והלא
ין הלילה,
למלאכה
זמש, ולא
שון ילנוח
צ"ל דג"כ
בלת אורה
תה גדולה
והיו שוין
היו בכמות
זלוה שהרי
נון כמותה,